

«بسم الله الرحمن الرحيم»

عنوان

آموزش سبک زندگی اسلامی ایرانی به کودکان و نوجوانان

فریده حسینی^۱

چکیده:

دین اسلام در تمام ابعاد و زوایای زندگی روزمره انسان، اصول، توصیه و راهکار دارد و سبک زندگی برگرفته از آن یک سبک زندگی ایده آل و مطابق با فطرت بشریت است بنابراین میتوان گفت که سبک زندگی اسلامی یک نوع روش خاص زندگی است که نتیجه ی تربیت بر اساس آموزه های مکتب اسلام است و در واقع تربیت زمینه ساز سبک زندگی است و از آنجا که ضرورت و اهمیت تربیت برکسی پوشیده نیست و هدف سبک زندگی اسلامی تربیت نسلی شایسته است بنابراین باید فرزندانمان را با شیوه های اسلامی تربیت کنیم تا سبک زندگی اسلامی و به نوبه خود ایرانی را فراگیرند چراکه فرهنگ و سبک زندگی ایرانی هیچ منافاتی با آموزه های ایرانی ندارد و چه بسا توصیه شده است.

این مقاله درصدد بیان آموزش سبک زندگی اسلامی ایرانی به کودکان و نوجوانان است و با استفاده از داده های کتابخانه ای و تحلیل اثبات می کند که آموزش سبک زندگی اسلامی ایرانی به کودکان و نوجوانان تنها از طریق تربیت دینی امکان پذیر است و رابطه تنگاتنگی میان سبک زندگی اسلامی و تربیت دینی آنها وجود دارد و اگر این تربیت براساس اصول و روشهای دینی صورت بگیرد و تمام نهادهای متقبل درآموزش تعلیم دینی واسلامی هماهنگ بوده نتیجه مطلوب تر و ماندگارتری عاید میگردد.

کلید واژه: آموزش، اسلامی، ایرانی، کودک، نوجوان

^۱. طلبه سطح ۲، حوزه علمیه فاطمه الزهراء، آبادان

مقدمه:

سبک زندگی ویتترین باورها، ارزش ها، اعتقادات و نگرش های حاکم بر افکار جامعه است و در کشور اسلامی ما که الگوی کشورهای اسلامی جهان است باید سبکی بر جامعه حاکم باشد که نشان دهنده ی هویت اسلامی و همچنین ایرانی آنان باشد، هویتی که با داشتن آن به خود ببالیم و تاثیرگذار باشیم بنابراین آموزش سبک زندگی اسلامی و ایرانی که دو روی یک سکه هستند به فرزندانمان اهمیت فراوانی دارد و غفلت از آن می تواند خسارت های جبران ناپذیری را بر پیکره جامعه وارد کند. پیشینه این تحقیق کتاب همیشه بهار اخلاق و سبک زندگی اسلامی از احمد حسین شریفی و سبک زندگی اسلامی سید احمد علم الهدی و مقاله خصوصیات سبک زندگی اسلامی از قربان اسلامی نژاد است.

ضرورت تحقیق این که ما امروزه در سرزمینی که خود باید الگوی کشورهای اسلامی باشد شاهد کم رنگ شدن سبک زندگی اسلامی ایرانی و تمایل افراد به سبک زندگی غربی هستیم به طوری که سبک زندگی اسلامی ایرانی دچار تناقض و تضاد فراوانی شده و از جامعه ما یک جامعه شبه مدرن ساخته که نه میتوان آن را سنتی و اسلامی نامید و نه نام مدرن بر آن نهاد. موضوع اصلی در این جا این است که آموزش سبک زندگی اسلامی و ایرانی به کودکان و نوجوانان چگونه باید باشد؟

یا اینکه چه روشهای در آموزش سبک زندگی اسلامی ایرانی تاثیر گذار باشد؟

چه رابطه ای میان تربیت دینی و آموزش سبک زندگی اسلامی وجود دارد؟

هدف تحقیق بررسی اصول و روشها و عوامل موثر در آموزش سبک زندگی و اثبات اینکه کاملترین سبک زندگی، سبک زندگی اسلامیست که هدف از آن هدایت انسان و رسیدن به مقام قرب الهی و تربیت انسانهای نیکو و شایسته است زیرا که آموزه های دین مبین اسلام تمام جوانب زندگی را در بر گرفته و خود کاملترین سبک زندگی است.

مفهوم شناسی

معنای لغوی آموزش: یاد دادن، تحصیل، فراگیری، یادگیری^۱

معنای اصطلاحی: عمل آموختن و تعلیم دادن^۲

۱. فرهنگ معین

۲. فرهنگ عمید

معنای لغوی اسلامی: منسوب به اسلام، اسلام به معنای تسلیم شدن، فرمان بردن، گردن نهادن^۱

معنای اصطلاحی: از ادیان سامی که در حدود سال ۶۱۱ میلادی به وسیله محمد ابن عبدالله پیامبر این دین رواج پیدا کرد و کتاب آسمانی آن قرآن است. داخل شدن در دین اسلام (مسلمان شدن)^۲

معنای لغوی و اصطلاحی ایرانی: مربوط به ایران، از مردم ایران، تهیه شده در ایران^۳
هر چیزی که وابسته به ایران است، اهل ایران، تابع ایران^۴
معنای لغوی کودک: کوچک، صغیر، طفل^۵

معنای اصطلاحی: بچه پسر یا دختر خرد سال^۶

معنای لغوی نوجوان: نوبالغ، نورسته، نوحاسته، تازه جوان، برنا^۷

معنای اصطلاحی: کسی که تازه پا به مرحله جوانی گذاشته^۸

این نظام واره هندسه کلی رفتار بیرونی و جوارحی است و افراد، خانواده ها و جوامع را از هم متمایز میسازد.

سبک زندگی: سبک زندگی نظام واره و سیستم خاص زندگی است که به یک فرد، خانواده، یا جامعه با هویت خاص، اختصاص دارد این نظام واره هندسه کلی رفتار بیرونی و جوارحی است و افراد، خانواده ها و جوامع را از هم متمایز می سازد. سبک زندگی را می توان مجموعه ای کم و بیش جامع و منسجم از عملکردهای روزمره یک فرد دانست که نه فقط نیازهای جاری او را برآورده میسازد، بلکه روایت خاصی را که وی برای هویت شخصی خویش برمی گزیند، در برابر دیگران مجسم می سازد. نحوه مصرف، معاشرت، لباس پوشیدن، حرف زدن،

۱. فرهنگ معین

۲. فرهنگ عمید

۳. همان

۴. دهخدا

۵. معین

۶. عمید

۷. همان

۸. همان

تفریح، اوقات فراغت، آرایش ظاهری، طرز خوراک، معماری شهر و بازار و منازل، دکوراسیون منزل و امثال آن در یک بسته کامل از سبک زندگی ما قرار دارند.

ظهور خارجی شخصیت ما در محیط زندگی، نشانی از عقاید، باورها، و ارزش ها و علاقه های ماست و ترکیب آنها، ترکیب شخصیت فردی و اجتماعی ما را می نمایند.^۱ بنابراین درسبک زندگی دو عنصر اصلی وجود دارد: ۱- داشتن الگو ۲-تطبیق رفتار با الگو نتیجه آنکه سبک زندگی افزون بر متمایز کردن افراد، خانواده ها و جوامع از یکدیگر، هویت شخصی آنان را در برابر دیگران نمایان میکند.^۲

سبک زندگی اسلامی ایرانی

سبک زندگی از دیدگاه اسلام به مجموعه ای از موضوعات مورد قبول اسلام در عرصه ی زندگی اشاره دارد که بر اساس آن، معیار رفتار ما باید مبتنی بر اسلام و آموزه های اسلامی باشد خدا محوری و حاکمیت ارزش های اسلامی در زندگی از مهمترین معیارهای سبک زندگی مورد تایید اسلام است.

اسلام با احکام جاودانه ی خود سبکی آرمانی و در عین حال واقع گرایانه را پیشنهاد نموده است در این سبک از زندگی، انسان به طور طبیعی مدلی که بیشترین هماهنگی برای دستیابی به قرب الهی را داراست، در زندگی فردی و اجتماعی خود مطلوب میداند و تقرب به خدا و لقاءالله را هدف نهایی خود می بیند. بر این اساس تعالیم اسلامی تمام وظایف زندگی را پوشش میدهد و یک سبک زندگی ایده آل و مطابق بافطرت بشریت است.^۳ و سبک زندگی ایرانی نیز از سنت و فرهنگ دیرینه ی ایرانیان به وجود آمده است که تا به امروز هم ادامه دارد پس بر این اساس سبک زندگی اسلامی ایرانی به زندگی ایرانیانی که مسلمان هستند گفته میشود و از دو فرهنگ ایرانی و اسلامی تشکیل شده است .

در سبک و فرهنگ ایرانی دین و مذهب جایگاه بالایی داشته و ایرانیان از گذشته تا به حال انسانهایی مذهبی بودند و با ورود اسلام به سبک زندگی ایرانی، مکتب اسلام هم در ابعاد فکری و عملی ایرانیان نفوذ کرد و اصول اخلاقی که در فرهنگ ایرانی وجود دارد با اصول دین

۱ . شریفی، همیشه بهار ص ۳۲-۳۱

۲ . علم الهدی، سبک زندگی اسلامی، ص ۷

۳ . اسلامی نژاد، خصوصیات سبک زندگی دینی و اسلامی

اسلام منافاتی ندارد چه بسا توصیه و سفارش شده است^۱ به عنوان نمونه سال نو و فرارسیدن بهار جاذبه های فراگیری دارد، وقتی عیدی می‌دهیم به توصیه دینی ادخال سرور به قلب مومنان عمل کرده ایم و چون به دیدار و باز دید اقوام و بستگان دور و نزدیک و همچنین دست بوسی بزرگترها می‌رویم به احیای برنامه صله رحم پرداخته ایم که توصیه قرآن و آموزه های اسلام است^۲. بنابراین در یک جامعه اسلامی مانند کشورمان ایران باید سبک زندگی اسلامی و هدایت قرآنی حاکم باشد و بایستی تحول جامعه را به سبک زندگی حقیقتاً اسلامی پیش ببرد تا هویتی متمایز به ما ببخشد، هویتی که ما را از دیگران جدا کند.

اثرات تربیت دینی در آموزش سبک زندگی

از آنجا که بشر همواره به دنبال سعادت و خوشبختی است آن را تنها در گرو دین و دینداری می‌یابد و نهاد خانواده به عنوان اولین کانون که کودکان در آن پرورش می‌یابند نقش اساسی در امر تربیت دینی دارد و موفقیت خانواده ها در این مهم منوط به این امر است که در درجه ی اول خودشان دارای اعتقادات محکمی بوده و در بیان و عمل به اعتقادات دینی مستمر و قاطع عمل کرده و از الگوهای همچون ائمه ی اطهار علیهم السلام بهره بگیرند.

تربیت دینی این حس زیبا را به فرزندان انتقال می‌دهد که دینداری و خداپرستی عامل نیک بختی، امنیت درونی و درک لذت واقعی از زندگی است و لطافت روحی و تعادل روانی را برای انسان به ارمغان می‌آورد و این در حالی است که تربیت مکاتب غیر الهی در این زمینه نتوانسته است زندگی امن و آرامی را برای پیروان خود ایجاد کند^۳. به همین خاطر میتوان گفت که رابطه تنگاتنگی میان تربیت دینی و سبک زندگی وجود دارد.

تربیت، تغییر هدفمند پایدار است که به سبک زندگی می‌انجامد تربیت صحیح مبتنی بر فطرت، سبک زندگی مطلوب و حیات طیبه جاوید را می‌سازد خداوند در قرآن کریم می‌فرماید: "من عمل صالحا من ذکر و انشی و هو مومن لنحیینه حیاه طیبه ولنجزینهم اجرهم باحسن ما کانوا یعملون" هر مرد وزن پرهیز کاری که کارنیک و شایسته انجام دهند را به حیات طیبه زنده بداریم و پاداششان را بر پایه بهترین عملی می‌دهیم که همواره انجام داده

^۱ . رضایی، سبک زندگی ایرانی اسلامی

^۲ . محدثی، تربیت دینی فرزندان ص ۳۸-۳۷

^۳ . پایگاه اطلاع رسانی حوزه، تربیت دینی فرزندان

انسان، اثر گذاری مستقیم بر ساختار روح و جسم بشر است.^۱ اثر ذاتی غذا تنها درجسم نیست و طعام گذشته از اثر جسمی و تاثیر بر بافت ها و نسوج بدن، اثر روانی نیز دارد. دانشمندان ژنتیک معتقدند که یک بخش از وراثت انفعالی در افراد به تغذیه مادرشان مربوط میشود چراکه وراثت بر دو قسم است: وراثت تاریخی که روحیات، اخلاقیات، و افعال مادر او در جنین اثر می گذارد یک بخش از وراثت انفعالی وابسته به غذایی است که مادر میخورد و بخشی از روحیات و خلقیات مادر رابه طفل منتقل می کند.

به طوری که استفاده انسان از غذایی که از راه حرام بدست آمده و یا در شرع حرام عنوان شده سبب آلودگی جسم و جان وی میشود از این روست که وجود اقدس پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله وسلم می فرمایند: هرکس لقمه حرامی بخورد تا چهل شب نمازش قبول نخواهد شد و تا چهل روز دعایش به اجابت نخواهد رسید.^۲ از طرف دیگر استفاده از غذای حلال موجب تسهیل و هموار شدن حرکت انسان در مسیر قرب به پروردگار و وصول به آن مقام است.^۳

۲-۵) لزوم استفاده از غذای با کیفیت

افزون بر ضرورت توجه انسان به حلیت و مشروعیت طعامی که می خورد دقت وی در نوع و کیفیت غذایی که استفاده می کند نیز حائز اهمیت است خداوند سبحان در قرآن کریم در سوره عبس آیات ۲۴ تا ۳۱ می فرمایند: «فلینظر الانسان الى طعامه• انا صببنا الماء صبا• ثم شققنا الارض شقا• فانبتنا فيها حبا• وعنبا وقضبا• وزيتونا ونخلا• وحدائق وغلبا• وفاكهه و ابا•» با توجه با این آیات مراد از حب دانه های وحبوبات مثل گندم، جو، نخود و عدس است و عنب هم به درخت انگور وهم به خود انگور گفته میشود و منظور از قضب سبزیجات خوردنی یا میوه های بوته ای مانند خیار، هندوانه، و یا ریشه های گیاهی مانند هویج، پیاز و کلم است. زیتون و نخل هم اشاره به زیتون و خرما که از مهمترین مواد غذایی مورد استفاده انسان به شمار می رود و در اینجا وجه تقدم دانه ها وحبوبات بر میوه ها و سبزیجات به خاطر این است که بخش عمده مواد غذایی انسان را حبوبات و دانه ها تشکیل می دهد و اصلی ترین ماده

۱. علم الهدی، مرویان حسینی سبک زندگی اسلامی، ص ۱۵۱

۲. مجلسی، بحار الانوار ج ۶۳ ص ۳۱۴

۳. علم الهدی، مرویان حسینی سبک زندگی اسلامی، ص ۱۵۲

غذایی افراد در زندگی دنیوی حبوبات و گیاهان است و دلیل اشاره نکردن پروردگار به گوشت حیوانات در ردیف غذاهای انسانی نیز همین است.^۱

۳-۵) اهمیت رعایت آداب و سنن غذا خوردن

پیاده کردن سبک و روش دین اسلام در زمینه خورد و خوراک بدون توجه به آداب و سنن غذا خوردن ممکن نیست لذا یکی از مهم ترین نکات در تحقق سبک زندگی اسلامی در مقوله ی غذا خوردن ترویج فرهنگ تغذیه اسلامی میان افراد آحاد جامعه دینی می باشد.

از جامع ترین روایات مربوط به آداب و سنن تغذیه بیان نورانی از وجود اقدس امام مجتبی است که متن روایت به شرح زیر است: قَالَ الْإِمَامُ الْحَسَنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

«فِي الْمَائِدَةِ اثْنَتَى عَشَرَ خِصْلَةً يَجِبُ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ أَنْ يَعْرِفَهَا، أَرْبَعٌ فِيهَا فَرَضٌ، وَأَرْبَعٌ سُنَّةٌ، وَأَرْبَعٌ تَأْدِيبٌ: الْفَرَضُ: الْمَعْرِفَةُ، الرِّضَا، التَّسْمِيَةُ، الشُّكْرُ. السُّنَّةُ: الْوُضُوءُ قَبْلَ الطَّعَامِ، الْجُلُوسُ عَلَى الْجَانِبِ الْأَيْسَرِ، الْأَكْلُ بِثَلَاثَةِ أَصَابِعَ، وَلَعْقُ الْأَصَابِعِ. التَّأْدِيبُ: الْأَكْلُ مِمَّا يَلِيكَ، تَصْغِيرُ اللَّقْمَةِ، تَجْوِيدُ الْمَضْغِ، قَلَّةُ النَّظَرِ فِي وُجُوهِ النَّاسِ»^۲.

که ایشان در این روایت دوازده خصلت مربوط به غذا خوردن را به سه بخش تقسیم فرموده چهار خصلت جز ویژگی های واجب، و چهار خصلت را جز ویژگی های مسح، و چهار خصلت راجز فضایل اخلاقی در زمینه ی غذا خوردن معرفی کردند^۴ خصلت واجب عبارتند از شناخت، رضایت، بردن نام خداوند و شکر پروردگار است منظور از شناخت یعنی شناختن خداوند و دانستن اینکه منشا رسیدن به همه ی نعمت ها به انسان ذات اقدس پروردگار و همچنین به معنای شناخت و دانستن غذاهای حلال و پاکیزه، و رضایت یعنی میل و اشتها نسبت به غذا و بردن نام خداوند با عبارت شریف «بسم الله الرحمن الرحيم» موجب تاثیر گزاری مادی و معنوی غذا در جسم و جان انسان میگذارد و چهارمین خصلت سپاسگزاری از خدا با گفتن عبارت الحمد لله اما در هنگام غذا خوردن و نزدیک کردن لقمه به دهان، برخلاف آنچه در بین مومنان مرسوم است که پس از پایان غذا خوردن شکر میکنند. چهار خصلت مستحب حضور با وضو بر سر سفره، نشستن بر پای چپ، خوردن با سه انگشت، و لیسیدن انگشتان میباشد و اما وضو گرفتن قبل از غذا خوردن اشاره به شست و سوی دست و صورت برای پیشگیری از ابتلا به امراض و بیماریها، نشستن بر پای چپ در هنگام غذا

۱. همان ص ۱۵۳

۲. من لا يحضره الفقيه، شیخ صدوق، ج ۳، ص ۲۲۷، ح ۳۸

خوردن ناظر به رعایت تواضع و فروتنی نسبت به پروردگار در حال تناول طعام است اما استفاده از میز و صندلی که امروزه در میان آحاد جامعه مومنان رواج یافته مادامی که با رعایت تواضع و فروتنی باشد بی اشکال است و خوردن با سه یا پنج انگشت در هنگام تناول طعام رعایت بهداشت و عدم آلوده کردن تمام دست به غذا و رعایت تواضع و فروتنی است البته تناول غذا با قاشق منافاتی با این سنت اسلامی ندارد ولیسیدن انگشتان هم اشاره به اصل بهداشت و پاکیزگی است چرا که انسان برای رعایت این اصل میبایست قبل از غذا خوردن به بهداشت و تمیزی دستان خود توجه کند.

و در نهایت چهار خصلتی که جز نکات اخلاقی در موقع صرف غذا هستند، خوردن از غذاهای نزدیک تر، برداشتن لقمه های کوچک، زیاد جویدن غذا، و کمتر نگاه کردن به افراد حاضر در سر سفره است.

آموزش این آداب و سنن و توجه به نوع خوراک و تغذیه کودکان و نوجوانان وظیفه ی هر پدر و مادر مسلمان ایرانی است چرا که برای رسیدن به جسمی سالم، نیاز به روان سالم است و روان سالم بدون جسم سالم میسر نمیشود و جسم هم بدون تغذیه صحیح نمیتواند سالم باشد بنابر این نیاز به سبک زندگی سالم در زمینه خوراک و تغذیه است و از آنجا که اسلام در همه زمینه ها دخول کرده و برای همه ی آنها پیشنهاد و راهکار دارد انتخاب سبک زندگی اسلامی و همچنین ایرانی میتواند مناسب ترین سبک زندگی باشد چون که هدف اسلام تربیت انسانهای والا مقام و شایسته است.^۱

نتیجه: از آنجا که دین مبین اسلام کاملترین دین آسمانیست پس سبک برگرفته از آن هم کاملترین سبک زندگیست که میتواند در تربیت صحیح فرزندان و هدایت آنها اثرات بسزایی داشته باشد.

فرضیه های تحقیق کارآمد بودن تربیت دینی در آموزش سبک زندگی اسلامی و ایرانی و تربیت انسانهای کامل و شایسته است. در نتیجه اگر تربیت دینی فرزندان همراه با رعایت اصولی همچون اصل اعتدال، اصل تدرج و تمکن، اصل آزادی و اختیار تفکر و انتخاب، اصل عزت، و اصل تسهیل و دوری از سخت گیری باشد و همچنین نهادهای متقبل آموزش کودکان و نوجوانان همچون خانواده، مدرسه، وسایل ارتباط جمعی، رهبران اجتماع و متولیان امور مردم، و اجتماع آموزش های هماهنگی داشته باشند و هر کدام از آنها کامل کننده ی دیگری باشد و والدین

^۱ . علم الهدی، مرویان حسینی، سبک زندگی اسلامی، ص ۱۵۵-۱۵۸

و مربیان روشهای آموزش سبک زندگی مانند بازی کردن وقصه گویی که مخصوص کودکان است را فراگیرند و همچنین دیگر روشها مانند تعظیم شعائر ومناسبت ها ،ارادت داشتن به اهل بیت .توجه به غذا وخوراک ونوع وکیفیت آن رابدانند همه ی این موارد در آموزش سبک زندگی موثر هستند و قطعاً آشنایی با این موارد مثمر ثمر خواهد بود.

بنابراین تنها سبکی که میتواند انسان را به رستگاری وسعدت ابدی برساند وآرامش روحی وروانی او را در این دنیای پر آشوب تامین کند سبک زندگی اسلاميست.

منابع

*قرآن کریم

*نهج البلاغه

(۱) شریفی، احمد حسین، همیشه بهار اخلاق و سبک زندگی اسلامی، قم، دفتر نشر معارف، سال ۱۳۹۱

(۲) علم الهدی، سید احمد، مرویان حسینی، سید مهدی، سبک زندگی اسلامی، مشهد، انتشارات آستان قدس رضوی ناشر به نشر، نوبت چاپ اول سال ۱۳۹۸

(۳) محدثی، جواد، تربیت دینی فرزندان، مشهد انتشارات قدس رضوی معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی، ۱۳۹۰

(۴) رستمی، محمد علی، سبک زندگی مقایسه ی مولفه های زندگی بشر در دوران غیبت و عصر حضور، قم، بنیاد فرهنگی حضرت موعود، ۱۳۹۰

(۵) فرخزاد، حبیب، تربیت فرزند، قم ، نشر عطش، ۱۳۹۵

(۶) اسحاقی، سید حسن، سلوک علوی : راهبردهای امام علی در تربیت فرزندان ، قم، بوستان کتاب، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه ی قم مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما، چاپ سوم، ۱۳۸۵

(۷) کریمما.زهرا.پرورش دینی کودک تاثیر پرورش در جذب کودکان به نماز.قم.صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران مرکز پژوهش های اسلامی.۱۳۸۲

(۸)وظیفه مند.رضا.فرزند یک امانت است عوامل وروشهای موثر در تربیت فرزندان.مشهد.انتشارات قدس رضوی.۱۳۹۱

- ۹) بیرانوند، محمد. دست بچتو بگیر. راهکارهای عملی تربیت دینی کودکان. اصفهان. انتشارات حدیث راه عشق. ۱۳۹۶
 - ۱۰) زائری، محمد رضا. سبک زندگی نگاهی به زندگی دینی مسلمانان ایرانی. اصفهان. نشر آرما. نوبت چاپ ششم. ۱۳۹۳
 - ۱۱) داود زاده، علی. سبک زندگی اسلامی در وصیت نامه ی شهدای ۸ سال دفاع مقدس. انتشارات صدیر. بی. جا. ۱۳۹۷
 - ۱۲) شکیبایی، مهدی. رسانه ملی والگوی اسلامی ایرانی پیشرفت. قم. صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مرکز پژوهش های اسلامی. بی. نا. ۱۳۹۲
 - ۱۳) قانع، فاضل حمید. سبک زندگی بر اساس آموزه های اسلامی با رویکرد رسانه ای. قم. صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مرکز پژوهش های اسلامی. بی. نا. ۱۳۹۲
 - ۱۴) ابراهیمی، فر. علی اصغر. بررسی نظام تربیتی صحیفه ی سجادیه. قم. صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مرکز پژوهش های اسلامی. بی. نا. ۱۳۸۵
 - ۱۵) دانشمند، مهدی. تربیت خانواده و سبک زندگی اسلامی. بی. جایی. نا. بی. تا
 - ۱۶) رضایی، مهدیه. قرآن و تربیت اجتماعی کودک. قم. انتشارات پژوهش های تفسیر و علوم قرآن. ۱۳۹۳
 - ۱۷) مشایخی، راد. شهاب الدین. اندیشه های تربیتی استاد مطهری. قم. دفتر عقل. بی. نا. ۱۳۸۸
- مقاله ها
- ۱- اسلامی نژاد. قربان. خصوصیات سبک زندگی دینی و اسلامی. خبرگزاری رسمی حوزه. بی. جایی. نا. ۲۷ مرداد ۱۳۹۹
 - ۲- رضایی، مریم. سبک زندگی ایرانی اسلامی. متاراز. بی. جایی. نا. بی. تل
 - ۳- پایگاه اطلاع رسانی حوزه. تربیت دینی فرزندان نقش خانواده در تربیت دینی فرزندان. بی. جایی. نا. ۱۳۹۷
 - ۴- پژوهش های معنوی با نگاهی به معنویت گرایی جدید تربیت دینی با سبک زندگی اسلامی در گفتگو با دکتر علی فقیهی. بی. جایی. نا. ۱۹ تیر ۱۳۹۳
 - ۵- همت بناری، علی. امام حسین و تربیت فرزندان. بی. جایی. نا. بی. تا
 - ۶- کشانی. مهدیه. نوروزی. رضا علی. جایگاه و نقش بازی در تربیت دینی کودکان. پژوهش نامه ی تربیت تبلیغی. بی. جایی. نا. پاییز و زمستان ۱۳۹۴. شماره ی ۱ و ۹